

Ny lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet

Admir Vrevic
10. mars 2023

Tema for innlegget

- Overordnet om rammene for loven
- Kommunenes oppgaver
- Saksbehandling
- Roller og ansvar
- Personvernbestemmelser

Prop. 132 L

(2021–2022)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Lov om kommunenes ansvar
på det boligsosiale feltet

Overordnet om loven

Overordnet om loven

- Viktige premisser
  - Hovedsakelig en presisering og klargjøring av gjeldende rett, men med noen skjerpelse
  - Økonomisk og juridisk rammestyring: kommunene skal fortsatt ha betydelig frihet til selv å fastsette tiltak og prioriteringer innenfor frie inntekter
  - Loven gir *ikke* «rett til bolig»
  - Loven griper ikke inn i kommunens mulighet til å ha kommunale ordninger (med egne regler for saksbehandling og klage)
- Hva skjer med dagens medvirkningsbestemmelser?
  - Sosialtjenesteloven § 15 endres – klargjør at kommunen i *arbeids- og velferdsforvaltningen* fortsatt har et ansvar for å medvirke i kommunens boligsosiale arbeid
  - Helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7 oppheves – innholdet ivaretas i ny lov
- Loven trer i kraft 1. juli 2023

Kommunenes oppgaver

Formål

- Formålsbestemmelsen § 1 – «**egnet bolig**» og **forebyggingsperspektivet**:

«Formålet med loven er å forebygge boligsosiale utfordringer og at vanskeligstilte på boligmarkedet skal få bistand til å skaffe seg og beholde en egnet bolig.»

- Formålet konkretiseres gjennom to hovedbestemmelser om kommunenes plikter:
  - Ansvar for organisering og planlegging (§ 5)
  - Plikt til å gi individuelt tilpasset bistand til vanskeligstilte på boligmarkedet (§ 6)

Ansvarlig kommune

- Hvilken kommune har ansvar for å gi bistand etter loven?
- **Oppholdskommunen** er ansvarlig for å gi bistand (den kommunen hvor vedkommende til enhver tid oppholder seg, enten han eller hun bor der (bostedskommunen) eller oppholder seg der midlertidig).
  - Tilsvarende regler i sosialtjenesteloven § 3 og helse- og omsorgstjenesteloven § 3-1
  - Unntak:
    - Opphold i institusjon eller lignende (opprinnelig kommune)
    - Integreringstilskudd (kommunen som mottar dette)
    - MEN; oppfordring om samarbeid ved ønske om flytting mellom kommuner

Vanskeligstilte på boligmarkedet

- Begrepet «vanskeligstilte på boligmarkedet» er definert i loven (§ 4):
  - «personer som ikke kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, og derfor trenger bistand til å skaffe eller beholde en egnet bolig»
- Behovet for bistand er avgjørende – ikke årsaken
- Hvem omfattes?
  - Kan være uten bolig, stå i fare for å miste bolig, bor i uegnet bomiljø, o.l.
- Hvem omfattes ikke?
  - Kan spare til kjøp av egen bolig på sikt, kan leie egnet bolig, studenter eller unge i etableringsfasen o.l.

Samordning og samarbeid

- Kommunenes ansvar for samarbeid og samordning presiseres (§ 5 første ledd):
  - «Kommunen skal i sitt arbeid på det boligsosiale feltet sørge for samarbeid på tvers av sektorer og samordning av sine tjenester.»
- Kommunen skal samarbeide med offentlige aktører
  - Private aktører ikke nevnt, men vil i mange tilfeller være egnede samarbeidsaktører for kommunen.

Boligsosiale hensyn i planlegging

- Kommunens plikt til å ta boligsosiale hensyn i plan (dels presisering og dels skjerping):
  - Skal ha **oversikt over behovet** for ordinære og tilpassede boliger for vanskeligstilte på boligmarkedet
  - Boligbehovet for vanskeligstilte skal inngå i kommunens **planstrategi**
  - En drøfting av kommunens boligsosiale arbeid bør inngå i strategien
  - Overordnede mål og strategier for det boligsosiale arbeidet skal fastsettes i **kommuneplanen**
- Bygger på folkehelsesloven §§ 5 og 6

Oversikt over boligbehov og planlegging

- Kommunene må ha (utarbeide) systemer som gjør det mulig å ha oversikt over boligbehovet
  - Husbankens systemer (f.eks. Boligsosial monitor og «Kobo») kan hjelpe
- Oversikten skal inngå i arbeidet med planstrategien:
  - Ivaretar dagens planer utfordringene knyttet til boligbehovet i kommunen?
- Mål og strategier skal fastsettes i kommuneplanen, for eksempel:
  - Virkemidler og tiltak for å sikre tilstrekkelig antall tilpassede og ordinære boliger, og hvordan at disse er i gode og egnede bomiljø
  - Hvordan kommunen skal organisere seg for å sikre en best mulig helhetlig boligpolitikk, viktige prosedyrer, rapporteringer og evalueringer

Individuelt tilpasset bistand

- I § 6 fastsettes prinsippet om at kommunen skal gi individuelt tilpasset bistand
  - Presiserer gjeldende rett (medvirkningsansvaret)
  - Sier uttrykkelig at «vanskeligstilte på boligmarkedet» har rett til «individuelt tilpasset bistand» fra kommunen
  - Kommunen skal vurdere hvilken bistand som skal gis, men det skal skje i samarbeid med den enkelte og tilpasses den enkeltes behov (viktig å se det helhetlige behovet)
- Eksempler på hva bistanden kan bestå i (råd og veiledning, praktisk bistand)
  - Konkrete boligsosiale virkemidler ikke nevnt (reguleres ikke i loven)

Saksbehandling

Saksbehandling

- Kommunen skal fatte enkeltvedtak når den avgjør om en person oppfyller vilkårene for å få boligsosial bistand (§ 7)
  - En avgjørelse om å gi eller avslå bistand er enkeltvedtak
- Ikke krav om at en person formelt søker om bistand, jf. ordlyden «ved søknad eller på annen måte ber om bistand fra kommunen»
- Hovedinnholdet i bistanden skal angis i vedtaket
- Kommunen skal så langt som mulig samarbeide med den som skal motta bistanden, og ta hensyn til dennes ønsker
  - Saksbehandlingsregel om brukermedvirkning

Eksempel vedtak

Eksempel 1 (ett vedtak)

Kommunen fatter vedtak om at den som ber om bistand er vanskeligstilt på boligmarkedet, og dermed kvalifiserer til individuelt tilpasset bistand. I vedtaket beskrives hovedinnholdet i bistanden å være veiledning og praktisk bistand med formål om å inngå en leieavtale om en leiebolig på det private markedet. I dette tilfellet vil kommunen fatte ett vedtak med hjemmel i denne loven.

Eksempel 2 (to vedtak)

Kommunen fatter vedtak om at den som ber om bistand er vanskeligstilt på boligmarkedet, og dermed kvalifiserer til individuelt tilpasset bistand. I vedtaket beskrives hovedinnholdet i bistanden til å være råd og veiledning om boligkjøp, samt praktisk bistand til å søke startlån. I dette eksemplet må kommunen fatte to vedtak. Det første vedtaket fattes med hjemmel i denne loven. Det etterfølgende vedtaket om å tildele, eller ikke tildele startlån, fattes med hjemmel i forskrift om lån fra Husbanken kapittel 5, og eventuelle kommunale retningslinjer.

Statsforvalteren som klageinstans

- Statsforvalteren er klageinstans for vedtak etter loven
  - Tilsvarende som for tilgrensende velferdsområder
  - Hensynet til rettssikkerhet og ensartet praksis
  - Forvaltningslovens regler gjelder ved behandling av klager
- Hva kan statsforvalteren overprøve?
  - Kommunens vurdering av om den som har bedt om bistand er «vanskeligstilt på boligmarkedet», jf. § 4
  - Om de faktiske forholdene kommunen har lagt til grunn er riktig
  - De skjønsmessige valgene kommunen har tatt, for eksempel om type bistand (skal legges «stor vekt» på hensynet til det kommunale selvstyret, jf. forvaltningsloven § 34)
  - Kommunens saksbehandling
    - Har kommunen fulgt alminnelige forvaltningsrettslige regler?
    - Har kommunen fulgt de særlige saksbehandlingsreglene i loven (angitt hovedinnholdet i bstanden og sikret brukermedvirkning)?

Roller og ansvar

Roller og ansvar

- Kommunal- og distriktsdepartementet
  - Ansvarlig for loven, herunder lovtolkning og eventuell fremtidig revisjon/ending av loven (*ny oppgave*)
- Statsforvalteren
  - Klagemyndighet for vedtak etter loven (*ny oppgave*)
- Statlige aktørers rolle for øvrig endres ikke med ny lov, men:
  - Fagdirektoratene, herunder Husbanken, er sentrale aktører for å *støtte* kommunene i arbeidet med å følge loven.
  - Statsforvalteren har en samordningsrolle, og også en rolle i å veilede kommunene i boligsosial planlegging
- Eventuelle nye oppgaver (veiledning, opplæring e.l.) gis i styringsdialog

Personvernbestemmelser

Behandling av personopplysninger

- Hjemler for behandling og innhenting av personopplysninger (§§ 8 og 9)
  - Kommunen og statsforvalteren kan behandle personopplysninger som er «nødvendig for å utføre oppgaver etter loven her»
  - Kommunen kan kreve opplysninger fra andre offentlige organer
  - Særskilt hjemmel for å innhente taushetsbelagte opplysninger fra Folkeregisteret og skattemyndighetene
- Departementet jobber med forslag til forskrift om behandling av personopplysninger til loven

Kommunal- og
distriktsdepartementet